

УДК 374.7.091.39:004

DOI <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264248>

ОСТАП БОДИК

ORCID 0000-0003-4642-8371

Маріупольський державний університет

ГАЛИНА ШЕРЕДЕКА

ORCID 0000-0002-0945-1428

ЛЮДМИЛА САЛАГУБ

ORCID 0000-0001-7425-1679

Горлівський інститут іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

НА ШЛЯХУ ДО НАВЧАННЯ У ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ: ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

У статті йдеться про особливості цифровізації та її впровадження у процесі підготовки вчителів та державних службовців у контексті сучасної української післядипломної педагогічної освіти, що є однією з актуальних тем і важливих потреб сьогодення.

Основною метою дослідження є узагальнення практичного досвіду українських науковців щодо особливостей підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців, а також пошуку ефективних механізмів роботи з дорослими в цифровому просторі.

Для досягнення поставленої мети вирішено наступні завдання: проаналізовано технічну можливість та доступність роботи в сучасних онлайн- та офлайн-умовах під час підвищення кваліфікації вчителів та державних службовців; визначено етапи запровадження е-платформи освітнього «хабу». Зазначено, що процес підготовки має фокусуватися на розвитку «твердих» і «м'яких» навичок слухачів.

Використано методи дослідження: 1) теоретичні: системний аналіз, абстрагування, узагальнення, порівняння, систематизація та класифікація отриманої інформації та її інтерпретація; 2) емпіричні: метод опитування та анкетування, метод порівняльного аналізу одержаних результатів, експертна оцінка.

Визначено, що сучасне освітнє середовище має складатися з двох компонентів: онлайн-платформи, яка прискорить надання тренінгових послуг, та освітнього «хабу», оснащеного сучасною базою. Це також допоможе поширити освітні послуги закладу вищої освіти не лише онлайн, але й офлайн, зважаючи на застосування сучасних методик. Загалом проект сприятиме більш активній співпраці представників територіальних громад України.

Ключові слова: *підвищення кваліфікації вчителів та державних службовців, цифровий простір, цифровізація, онлайн-платформа, освітній центр, «тверді» та «м'які» («гнучкі») навички, дистанційне навчання*

Постановка проблеми в загальному виді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Виклики сучасного життя вимагають від нас володіння трендовими вміннями та навичками, розвитку різних типів мислення, особливо критичного, створення інноваційних просторів для навчання / роботи та продукування власних світоглядно-наукових концептів у різних дисциплінах. В умовах освітніх реалій сьогодення одне з чільних місць посідає формування особистості нової генерації, у житті та діяльності якої ключовим буде дотримання загальнолюдських цінностей та демократичних принципів життя в громадянському суспільстві. Людини, здатної швидко приймати рішення, активно взаємодіяти з колективом та бути свідомим громадянином, який плекатиме національну історію, цінності та традиції свого народу. Фахівець, який володітиме якостями, згаданими вище, – зможе стати запорукою успішного розвитку держави. Особистості, які продукуватимуть свої світоглядно-освітні концепти через призму викладання різних предметів / дисциплін, та державні службовці – потенційні «флагмани» швидкого та ефективного розповсюдження практики щодо впровадження нових методів, прийомів та технологій в контексті підвищення кваліфікації загалом та під час виконання своїх професійних обов'язків зокрема.

Чільними в осучасненні змісту та форми освітнього простору є вміння та навички аналізу інформації, зважаючи на стрімкий потік онлайн-контенту з мережі Інтернет. Попри вир інформації, сучасному професіоналові важливо навчитися не тільки критично ставитися до певних відомостей, але й націлювати свою увагу на вибір ефективних технологій навчання та якісний контент. Варто зважати на неупереджене ставлення до варіацій із точками зору / ставленнями, що існують у поляризованому суспільстві.

У кожної особистості склалося певне сприйняття щодо «правильності» тлумачення історичної ретроспективи освітнього процесу, що сформувалося під впливом радянської методології та зміни політичних векторів в умовах незалежності. Натомість, сучасному фахівцеві важливо реалізувати себе в умовах діджиталізації, що передбачає «цифрову» трансформацію суспільства та використання сучасних технологій в усіх сферах життя. Підвищення обізнаності освітян та державних службовців щодо роботи з вебресурсами та різними видами джерел є нагальною потребою. Уміння їх досліджувати та орієнтуватися в інформаційному середовищі сприятиме формуванню критичного мислення.

Для зростання рівня національної свідомості громадян України вітчизняним учителям та державним службовцям потрібно «перезавантажити» укорінені «штампи» та стереотипи, переосмислити концептуально-світоглядні парадигми в контексті освітньої проблематики на українознавчих засадах. Це сприятиме підвищенню національної самоідентифікації учасників освітнього процесу.

Перед нами постало завдання, що полягає в акцентуванні уваги на «діджиталізованих» технологіях. Це реалізовуватиметься завдяки оволодінню фахівцями арсеналом сучасних методів, прийомів та технологій, що стануть у нагоді під час продукування вітчизняної освітньої парадигми та виконання професійних обов'язків.

Аналіз найвагоміших публікацій, у яких започатковано розв'язання досліджуваної проблеми й на які спирається автор. Теоретичні та практичні засади проблематики дослідження обґрунтовано багатьма вченими та педагогами в навчальних підручниках, монографіях, збірниках наукових праць, окремих статтях тощо. Під час опрацювання ключових аспектів у межах продукування ідей розвідки ми спиралися на дослідження теоретичного та методологічного напрямку, які безпосередньо або опосередковано стосуються визначеної проблеми.

Філософсько-освітній аспект діджиталізації як соціокультурного феномену проаналізували Т. Довгодько та О. Корчук, націливши увагу на трендовості цифрових технологій навчання та інформатизації освітнього простору (Довгодько, Корчук, 2020). Стан діджиталізації (використання цифрових технологій) в Україні та світі для підвищення його ефективності висвітлено в розвідці О. Жерновникової, яка узагальнила успішні світовий досвід, визначивши проблеми діджиталізації в освіті загалом та ступінь інституційного забезпечення стимулювання розвитку діджиталізації в освіті зокрема (Жерновникова, 2018). Організаційно-педагогічні умови формування в майбутніх педагогів закладів вищої освіти цифрової компетентності дослідила О. Мирошниченко (Мирошниченко, 2020). О. Бодик сфокусував увагу на особливостях формування і розвитку ІКТ-компетентності вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін у системі післядипломної освіти (2017). І. Остапйовська висвітлила вплив інформатизації суспільства на освіту (Остапйовська, 2016). Формування цифрових компетентностей у контексті основи діджиталізації освіти України проаналізували: Л. Карташова, А. Гуржій та І. Пліш (Карташова, Гуржій, Пліш, 2020). Концептуальні засади реалізації науково-методичного інструментарію неформальної освіти у професійній підготовці досліджено Н. Павлик (Павлик, 2020). Л. Вікторова проаналізувала неформальне навчання дорослих та особливості андрагогічної підготовки (Вікторова, 2020). Е. Алексеева та К. Пузиревич дослідили акмеологічний аспект фахової підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів (Алексеева, Пузиревич, 2020). О. Сагач проаналізувала критеріальні показники професійного зростання вчителя у системі неперервної педагогічної освіти (Сагач, 2020). Н. Євтушенко здійснила порівняльний аналіз систем підвищення кваліфікації вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній освіті України та Республіки Польща (Євтушенко, 2019). Н. Клясен досліджено зарубіжну практику та вітчизняний досвід післядипломної педагогічної освіти (Клясен, 2014). О. Волярська та О. Пастушок проаналізували розвиток освіти дорослих на теренах України (Волярська, Пастушок, 2017).

Підвищенню кваліфікації державних службовців в умовах євроінтеграції України приділили увагу Г. Єрмолаєва та Н. Ласна (Єрмолаєва, Ласна, 2018). Стан і перспективи розвитку професійного навчання державних службовців проаналізувала О. Хрущ (Хрущ, 2018). Упровадження інноваційних форм навчання в систему підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування через призму досвіду Полтавської області дослідили: О. Сердюк, Л. Горбатюк та Б. Божко (Сердюк, Горбатюк, Божко, 2019).

До вивчення окремих аспектів трендового напрямку сьогодення (формування елементів «медіаграмотної свідомості») долучилося багато вітчизняних науковців. В. Іванов, О. Волошенко та Л. Кульчинська презентували погляди щодо термінів «медіаосвіта» та «медіаграмотність», проаналізувавши основні моделі медіаосвіти та медіаграмотності та їх втілення в світі (Іванов, Волошенко, Кульчинська, 2011). О. Беляк висвітлила поступ медіаосвіти в Україні (Беляк, 2013). М. Коропатник дослідив процеси формування медіаосвіти та медіаграмотності в історичному контексті зародження та розвитку масмедіа (Коропатник, 2016). Колектив авторів (Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенко, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко та О. Мокрогуз) – продемонстрували можливості та шляхи

набуття старшокласниками навичок медіаграмотності та критичного мислення під час вивчення суспільствознавчих курсів (Іванов, Волошенюк, 2016). Водночас відсутні розвідки з продукуванням поглядів дослідників щодо особливостей формування елементів «медіаграмотної свідомості» у державних службовців та вчителів, які систематично підвищуватимуть кваліфікацію на базі інституцій, що мають ліцензію щодо надання таких послуг.

Системних досліджень, у яких би висвітлювалися дієві механізми щодо інноваційної курсової перепідготовки дорослих, зважаючи на сучасні виклики в суспільстві, – бракує. У розвідках вітчизняних науковців у повній мірі не знайшло відбиття вивчення особливостей упровадження інноваційних методів, прийомів та технологій навчання в контексті проходження КПК фахівцями, зазначеними вище, що й зумовило вибір теми для дослідження.

Актуальність нашого дослідження є доцільною, зважаючи на реалії життя та новації в освітньому просторі. У наш час доволі стрімко розвиваються інформаційні технології. Сучасне покоління значно відрізняється від своїх попередників. Вони здатні сміливо та активно знаходити інформацію, яка їх цікавить, вільно орієнтуватися в різних комп'ютерних програмах та свідомо дивитися на життя. Упродовж останніх років елементи діджиталізації в освітньому середовищі набули вагомого значення. Сьогодні, одним із ключових аспектів навчання є здатність індивідуума не здобувати знання в готовому вигляді, а самостійно здійснювати ефективний інформаційний пошук із застосуванням сучасних онлайн-платформ та сервісів, розвиваючи при цьому «soft skills» («гнучкі» («м'які») навички), що стануть у нагоді під час побудови особистісної траєкторії розвитку професійного зростання.

Світові тенденції розвитку: пріоритетність загальнолюдських цінностей та гуманістичної спрямованості; формування національно-патріотичної моралі; розвиток освіти на основі новітніх психолого-педагогічних технологій; відхід від принципів авторитарної, заїдеологізованої педагогіки, нівелювання природних індивідуальних особливостей усіх, хто навчається; радикальна перебудова управління сферою освіти через її демократизацію, децентралізацію, створення регіональних систем управління закладами загальної середньої освіти тощо.

Дотепер дистанційна форма освіти широко використовувалася тільки в закладах загальної середньої освіти. Час спливає... Можна сміливо сказати, що головною перевагою дистанційної освіти є її екстериторіальність. Власне, здатність людини виконувати домашнє завдання, опанувати навчальний матеріал там, де є комп'ютер, ноутбук тощо. Отже, особистість не є прив'язаною до якоїсь території. Ця обставина сприяє впровадженню елементів дистанційної освіти під час роботи з учителями та державними службовцями, які систематично підвищують свою кваліфікацію.

Освіта – унікальне суспільне явище, що здійснює значний вплив на всі аспекти «життя та діяльності» країни, соціуму та людської цивілізації. Вона функціонує як складний соціально-економічний організм, який відіграє велику роль у прогресі людства. Онлайн-навчання є практикою, яка пов'язує керівника курсів підвищення кваліфікації з фахівцем, зорієнтованим на здобуття освітніх послуг.

У багатьох людей дистанційна освіта викликає спротив. На наш погляд, це пов'язано з тим, що не всі спеціалісти володіють детальною інформацією щодо цього питання. На сучасній освітянській ниві пильну увагу доцільно привертати до мотиваційного аспекту підвищення власної кваліфікації, формування комплексу навичок щодо здатності обґрунтовувати свою точку зору, застосовувати на практиці здобуті знання, бути свідомою часткою в стратифікованому суспільстві співвітчизників. Дистанційне навчання – перший крок до розвитку відповідального ставлення до освіти та наполегливої роботи над щоденним самовдосконаленням!

Зважаючи на зазначене вище, на часі – зміна освітніх світоглядно-концептуальних засад, яка сприятиме зростанню професійного досвіду фахівців щодо підвищення їхнього рівня всебічної обізнаності в умовах широкого застосування ІТ-технологій.

Значної наукової та освітньої важливості набуває проблема ключових аспектів та напрямів підвищення кваліфікації педагогічних працівників і державних службовців в умовах суцільної діджиталізації. Попри те, що окремі аспекти проблеми досліджено в значній кількості наукових робіт, проблематика впровадження дієвих механізмів якісної та ефективної реалізації курсової перепідготовки вчителів-предметників і державних службовців в умовах суцільної діджиталізації залишається висвітленою не в повному спектрі

Загальновідомо, що перед тим як винайти щось нове, потрібно скласти опис того, що вже існує. Тому **мета** цієї статті полягає у визначенні ключових аспектів наукового доробку вітчизняних науковців щодо особливостей реалізації підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців, відповідно до сучасних викликів, та в знаходженні дієвих механізмів у роботі з дорослими (аспект андрагогічності), які систематично проходитимуть підвищення кваліфікації.

Зважаючи на зазначене вище, доцільно визначити **завдання** дослідження:

– по-перше – проаналізувати науковий доробок науковців, які дослідили окремі аспекти в межах проблематики дослідження;

– по-друге – висвітлити проблематику щодо безпосереднього впливу процесів суцільної діджиталізації на вибір методів, прийомів, технологій та інноваційних форм проведення освітніх заходів у межах організації процесу підвищення кваліфікації;

– по-третє – визначити механізми, що сприятимуть підвищенню рівня фаховості особистості, зважаючи на тренди в контексті самомотивації та самоосвітньої діяльності;

– по-четверте – закумулювати інформацію щодо переваг участі освітян та державних службовців у міжнародному проектному русі заради власного зростання зокрема та розбудови держави загалом.

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Ми живемо в період прогресивної діяльності, пов'язаної з децентралізацією та стрімким реформуванням освіти. «Est quoque cunctarum novitas carissima rerum», що в перекладі з латинської означає: «Новизна – найдорожча річ із усіх речей». Цей вислів якнайкраще підходить до нашого сьогодення. Сучасний освітянин та державний службовець має володіти цілим спектром знань, умінь і навичок щодо реалізації ключових і предметних компетентностей. У цьому контексті одне з чільних місць посідає проблематику щодо особливостей проходження курсів підвищення кваліфікації та добору дієвих механізмів на шляху до реалізації цього процесу. Водночас самоосвітня діяльність також є невід'ємною формою поповнення власної «скарбнички».

Проаналізуємо один із трендових напрямів, що безпосередньо впливає на зміст та форму організації підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців, – діджиталізацію. В. Чайка та А. Шишак вважають, що процес діджиталізації зумовлений глобалізаційними процесами як всезростаючими впливами на життя людей всевітніх взаємозв'язків (Чайка, Шишак, 2021, с. 39). Вони надають авторське визначення поняттю «діджиталізація»: «... діджиталізація – це процес, який передбачає перехід галузевої інформації та комунікації у цифровий формат» (Чайка, Шишак, 2021, с. 39). А. Прокопенко цілком переконана в тому, що за допомогою лише технократизму та надмірного використання глобальної інформаційної бази в освіті не вирішити загальної проблеми едукативної особистості загалом та майбутнього вчителя зокрема, адже найнебезпечніший результат освіти є професійно-компетентні фахівці (професіонали своєї справи), не обтяжені сумліннями морально-етичного, духовно-естетичного, соціально-ціннісного тощо характеру (Прокопенко, 2021, с. 70).

Наразі, фахівці мають опанувати ряд сучасних інноваційних технологій. Одним із ключових аспектів є їхнє вміння працювати з вебресурсами, досліджувати різні джерела та орієнтуватися в інформаційному середовищі, що сприятиме формуванню критичного мислення. В. Чуркіна та В. Федоренко проаналізували ключові аспекти щодо застосування результатів прогресу: «Інформаційні технології, що застосовуються в сфері підвищення кваліфікації педагогів на сучасному рівні розвитку, взаємопов'язані з онлайн-освітою, «хмарними технологіями», змішаним навчанням та дистанційним навчанням тощо» (Чуркіна, Федоренко, 2021, с. 368). На їхню думку, особливостями такого навчання є структурований та систематизований контент, що має виховувати специфіку використання (usability) (Чуркіна, Федоренко, 2021, с. 368). У цьому контексті важливим є створення тематичних контентів («вебконтентів» / «онлайн-кейсів») із корисними аудіальними, візуальними / аудіовізуальними матеріалами (відео, презентації, фотографії, структурно-логічні схеми, відеофрагменти, системи завдань тощо), що стануть у нагоді під час проходження вчителями-предметниками та державними службовцями курсів підвищення кваліфікації та написання ними випускних проєктів.

«Вебконтент» – це «калька» з англійської, де слово «content» означає «зміст», «вміст». Він є збірним терміном для будь-якої інформації, що міститься в інформаційному ресурсі. У межах надання послуг з підвищення кваліфікації доцільним є створення вебконтентів із окремих тем. Висвітлити основні віхи в межах різних предметів / дисциплін та векторів роботи державних службовців можна за допомогою формування онлайн-тек / онлайн-кейсів із різними видами матеріалів. Важливо сформувати теку («е-контент»), у якій (якому) розміщуватимуться «цікавинки», необхідні для використання вчителями / державними службовцями, які підвищуватимуть свій рівень кваліфікації. У теці можна розмістити варіативний сучасний контент: покликання на корисні сайти, що стануть у нагоді під час подальшої професійної діяльності, рекомендації щодо організації перспективної роботи тощо. Можливою є добірка власних тематичних «професійних цікавинок» з теми випускного проєкту слухача / слухачки.

Отже, тематичні онлайн-кейси, що знаходяться на «онлайн-хмаринах» в Мережі Інтернет у вільному доступі вчителів-предметників / державних службовців, – сприятимуть творчому ознайомленню з інформаційними матеріалами в межах власної професійної траєкторії розвитку фахівців.

Вагоме значення має підготовка керівника підвищення кваліфікації до проведення занять в онлайн- та офлайн-форматах, зважаючи на суцільну діджиталізацію. Вона повинна бути змістовною та багатоаспектною. Одне з чільних місць – розвиткові науково-дослідницьких умінь учителів-

предметників та державних службовців. Окрім курсів підвищення кваліфікації очного та дистанційного формату, слід надавати перевагу проведенню постійно діючих семінарів. Вони стануть у нагоді під час забезпечення фахівців необхідним комплексом знань, умінь та навичок в умовах модернізації освіти в Україні. Семінару, як формі проведення занять, притаманна гнучкість. Красномовним є латинське висловлювання: «*Usus est optimus magister*» («Досвід – найкращий учитель»). Це справді так! Адже, внаслідок проведення практико-зорієнтованих «івентів» (зустрічей), у слухачів курсів підвищення кваліфікації (учителів-предметників / державних службовців) не тільки підвищуватиметься рівень обізнаності в межах низки питань, але й активізуватиметься творча діяльність, що стане запорукою на шляху до опанування ними професійними вміннями та навичками.

Водночас напередодні проведення постійно діючих семінарів слід чітко окреслити завдання. Із ними також мають ознайомитися / взяти до уваги учасники семінарів. Якщо захід проводитиметься шляхом організації роботи в межах трьох занять, у цьому випадку доцільно поставити такі завдання:

- надати рекомендації потенційним учасникам щодо організації роботи в межах різних фахів / сфер з використанням елементів дослідницької діяльності;
- осмислити значення індивідуального освітнього маршруту для самовизначення та самореалізації інтелектуально розвиненої особистості завдяки складанню слухачами / слухачками «Плану дій щодо підвищення рівня самоосвіти»;
- сприяти формуванню навичок пошуку різних видів тематичних джерел і роботи з ними.

Результатом роботи постійно діючого семінару може стати створення онлайн-кейсів із науково-дослідницькими публікаціями (тези доповідей, статті, системи / комплекси завдань тощо).

Одними з ключових аспектів у змістовому наповненні занять для слухачів КПК є:

- проведення міждисциплінарних паралелей шляхом залучення здобутків із різних дисциплін (реалізація елементів внутрішньопредметної та міжпредметної інтеграції);
- надання переваги ігровим формам презентації інформації тощо.

Саме від того, яким чином організовуватиметься «механізм» підвищення кваліфікації зараз, залежить майбутнє України. Слід також пам'ятати слова видатного О. Довженка: «Народ, що не знає своєї історії, є народ сліпців».

Вагоме значення має організація самоосвітньої діяльності дорослої особистості. І. Андрощук звертає увагу на те, що педагогічні працівники повинні бути здатними до неперервного самовдосконалення, орієнтованого на зміни в суспільстві загалом і в освіті зокрема. (Андрощук, 2016, с. 301-302). Сучасний фахівець повинен організувати свій «робочий графік» у такому форматі, щоб мати змогу встигнути зробити багато завдань, запланованих напередодні. Зважаючи на це, у дайджестах підвищення кваліфікації інституцій, що мають ліцензію на надання таких послуг, доцільним є продукування прогресивної тематики підвищення кваліфікації: «Робота в команді: технології щодо підготовки та успішної співпраці», «Топ-технології «time-management» – запорука успішності працівника та роботодавця», «Цифрова грамотність, основи кібергігієни та академічної доброчесності: сучасні концепти», «Використання ресурсів з Мережі Інтернет, онлайн-застосунків та програм у контексті щоденної роботи (зокрема – на рівні ТГ)» тощо.

Важливим аспектом, у межах конструювання цілісного світогляду, базисом якого виступатимуть навички критичного мислення та прагнення зменшити значення стереотипів у суспільстві, є формування елементів медіаграмотності. Мета реалізації – успішне проходження курсової перепідготовки та здійснення своїх професійно-функціональних обов'язків на робочому місці після її завершення.

В умовах стратифікованого українського суспільства для побудови демократичної спільноти громадян зі свідомим ставленням до різних політичних, соціальних, духовних, освітніх та економічних процесів важливе значення має набуття навичок щодо вміння критично мислити та аналізувати всі процеси, зважаючи на загальнонаукові принципи об'єктивності та історизму. На концептуальні засади ставлення особистості до тих чи інших подій через призму ретроспективи впливають багато «агентів соціалізації»: ЗМІ, ЗЗСО, ЗВО, коло спілкування, специфіка роботи / навчання, погляди, що панують у сім'ї тощо. Доцільним є пошук механізмів, які допоможуть застерегти фахівців від «фейків», що негативно позначаються на формуванні національної самоідентифікації та творенні цілісного українського нарративу. Н. Приходькіна зазначає, що медіаграмотність сприяє критичному мисленню, зосередженню уваги на суспільних питаннях, розумінню галузей знань та дітей, формуванню професіоналізму вчителя (Приходькіна, 2019, с. 55). У контексті всіх дисциплін нам слід критично аналізувати науковий доробок науковців-попередників. Свідоме ставлення до джерельної бази, використаної в роботах корифеїв, і долучення до самостійної діяльності з використанням навичок орієнтування у вирі інформаційного простору, є «механізмом» боротьби з «фейками», що поширюються на теренах України та поза її межами. Важливо, щоб учителі та державні службовці не орієнтувалися на «перекручення», які виникають у суспільно-політичному просторі.

Бібліотеки – сприяють розширенню світоглядного кола осіб, які підвищують свою кваліфікацію через призму презентації низки видань, що були заборонені до здобуття Україною Незалежності (1991 р.). Серед них: «Чтиво», «Діаспоріана» тощо. Їх контент закумульовано на віртуальних шпальтах. Він репрезентує широкий масив досліджень науковців. Покликання на онлайн-бібліотеки («QR-коди») зображено на рисунку 1:

Рис. 1. QR-коди

У складних умовах наступу на державний суверенітет України ми вимушені жити в умовах інформаційного протистояння, коли здійснюються спроби знівелювати українську ідентичність. Г. Бурковська та Л. Киенко-Романюк вважають, що в зв'язку з глобальною освітою виникають нові виклики, що свідчать про необхідність набуття нових та вдосконалення тих компетенцій, які вже існують, особливо щодо критичного мислення в контексті медіаосвіти (Бурковська, Киенко-Романюк, 2021, с. 44). Серед інформаційного комплексу, що є доцільним для використання під час проведення курсів підвищення кваліфікації для вчителів-предметників та державних службовців, можна виокремити сайти, на яких розміщена джерельна база, сформована з архівних документів, матеріалів, що є результатом комплексного аналізу різних точок зору фахівців щодо тих чи інших подій. У нагоді стане використання інформаційних ресурсів, контент яких має перевірену інформацію з урахуванням останніх досліджень науковців. Серед них: сайт Інституту історії України (окрім потужного масиву літератури, на ньому презентовано низку проєктів: «Історія з м'ясом», «Розсекречена історія», «ЛікБез. Історичний фронт», «The MAPA: Digital Atlas of Ukraine» (МАПА: Цифровий Атлас України) та ін.), Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, офіційний вебпортал Державної архівної служби України (розділ «Документальні виставки онлайн» тощо. Доцільною є думка Н. Поплавської, Н. Дашенко та О. Мединської щодо компетентнісних засад освітнього процесу: «... У компетентнісній освіті важливими є формування цінностей особистості, прагнення і готовності реалізувати свій потенціал, зокрема здатності працювати з інформацією: здійснювати її пошук, відбір, аналіз, використання» (Поплавська, Дашенко, Мединська, 2021, с. 85). Це є результатом реалізації на практиці «м'яких» («гнучких») навичок («soft skills»).

Важливий напрям у межах підвищення кваліфікації – набуття фахівцями вмінь та навичок щодо роботи з науково-дослідницьким контентом. Вона допомагає долучитися до самостійного здобуття нових знань на основі елементів методології та методики наукового аналізу, розвитку різних типів мислення, стимулювання комплексного формування пізнавальних здібностей тощо. Курсовий та міжкурсовий формати вимагають від керівників курсів неабиякої готовності до пошуку відповідей на освітні виклики. Протягом наступних років перспективою є оновлення форм і методів щодо організації та проведення курсової перепідготовки вчителів-предметників та державних службовців за рахунок превалювання в розвитку науково-дослідницької діяльності, участі в проєктах та впровадженні елементів дистанційного навчання, зважаючи на виклики діджиталізованого суспільства.

Одним зі стрижневих напрямів роботи є участь у міжнародній проєктній діяльності. Т. Устименко та Т. Водолазська націлили увагу на особливості проєктування освітнього середовища: «... імплементація навичок інфомедійної грамотності та розвиток медіакомпетентностей педагогів є необхідною складовою підвищення їх кваліфікації та формування актуальної навички проєктування, організації та використання продуктивного освітнього середовища» (Устименко, Водолазська, 2021, с. 51). Зважаючи на значну активізацію дистанційного формату навчання, який потребує неабиякого рівня вміння орієнтуватися в трендах діджиталізації, одним із ефективних напрямів у тематиці формування проєктів може стати ідея щодо створення багатосекторного освітнього простору у форматі онлайн-платформи та освітньої студії-альтани, що скрадатиметься з векторних майданчиків (студій), які в комплексі стануть онлайн- та офлайн-осередками для співпраці та взаємодії, а також активного фідбеку в колі однодумців; мотиваційним фактором для подальшої співпраці на рівні «професіонал-професіонал», навіть після завершення проходження курсової перепідготовки.

Реалізація орієнтовного проєкту у межах тематики, зазначеної вище, надасть можливість:

- організувати роботу щодо проведення підвищення кваліфікації в онлайн- та офлайн-форматах;
- здійснити вимоги держави та потреби суспільства, зважаючи на новачі в освітній та управлінській сферах;
- налагодити активну взаємодію ЗВО з партнерами («стейкхолдерами») заради посилення оптимізації та системної комунікації щодо організації освітнього простору;
- підвищити рівень професійних компетентностей осіб, які проходять курсову перепідготовку;
- розширити траєкторію надання послуг через залучення до освітнього процесу міжнародних партнерів;
- сприяти зростанню професійної обізнаності слухачів підвищення кваліфікації та їхньої подальшої більш продуктивної діяльності на робочому місці;
- долучитися до співпраці з ЗВО з усіх куточків України та поза її межами для створення спільних «онлайн-продуктів» (онлайн-презентації з корисною інформацією в контексті різних фахів); можливою є подальша участь в онлайн-«івентах» до країн зарубіжжя з метою проведення міжрегіональних «хабів», методичних онлайн-альтанок, офлайн-коучингів із залученням відомих тренерів, коучів, «мотиваторів» і науковців та продукування спільних інноваційних ідей згідно з різними трендовими напрямками, зважаючи на професійну складову осіб, які підвищуватимуть кваліфікацію; обмін досвідом через системний фідбек;
- сформулювати спільні інтереси, які втілюватимуться в подальші ділові та дружні зв'язки між тими, хто здобуватиме знання на базі створеного освітнього середовища.

Платформа покликана функціонувати не тільки з метою надання послуг з підвищення кваліфікації, але й для подальшої співпраці між залученими учасниками завдяки розвитку трендових векторів у контексті освітнього процесу (предметно-професійна складова), державної служби тощо, що надасть змогу вдосконалити професійні знання (зокрема – оволодіти сучасними навичками та ключовими компетентностями). Можна передбачити поетапне формування інноваційного освітнього простору, що складатиметься з двох складових (онлайн-складова – платформа для проведення КПК з блогом та дайджестом та освітня студія-вітальня, що складатиметься з двох секторів):

- 1) платформа для підвищення кваліфікації вчителів-предметників / державних службовців, які отримуватимуть освітні послуги;
- 2) сполучені з платформою:
  - дайджест (презентуватиметься та динамічно оновлюватиметься тематика курсів підвищення кваліфікації);
  - блог-«акумулятор» інноваційного контенту (методичні поради, професійні «смаколики», рекомендації, корисні ресурси, література, чинна нормативно-правова база), що стане в нагоді під час проходження КПК та в межах виконання професійних обов'язків за місцем роботи.

Т. Устименко та Т. Водолазська дійшли висновку, що імплементація навичок інфомедійної грамотності та розвиток медіакомпетентностей педагогів є необхідною складовою підвищення кваліфікації та формування актуальної навички проєктування, організації та використання продуктивного освітнього середовища (Устименко, Водолазська, 2021, с. 51). У цьому контексті освітня студія-альтанка може складатися з кількох секторів (рис. 2):

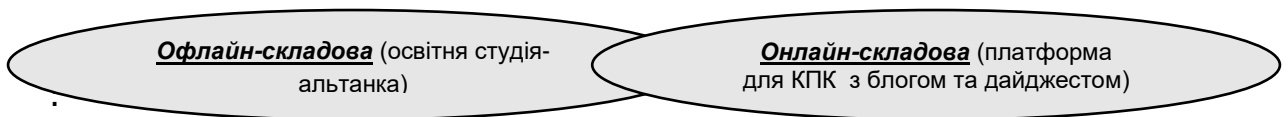

Рис. 2. Структура освітньої студії-альтанки

- I сектор – обладнаний сектор для організації підвищення кваліфікації освітян та державних службовців;
- II сектор – передбачає розміщення обладнання для створення онлайн-контентів у межах проведення КПК, зважаючи на професійну (предметну) складову / основні вектори роботи державних службовців (записи освітнього контенту (аудіо- та відео кейси з безпосереднім залученням викладачів ЗВО).

Орієнтовні етапи щодо реалізації проєкту:

- створення платформи;
- формування дайджесту, блогу;
- обладнання сектору для проведення КПК;

– обладнання сектору для записів професійних освітніх онлайн-кейсів для КПК.

Можливі результати та продукти в контексті реалізації проєкту:

– формування інноваційного багатосекторного освітнього простору – «хабу» з надання фахівцям, які проходять КПК, високоякісних та трендових послуг, зважаючи на варіативність тематики фахової складової, до якої долучатимуться слухачі;

– упровадження передових освітніх технологій;

– імплементація найкращого вітчизняного та іноземного досвіду організації освітнього простору та надання освітніх послуг;

– створення нових моно- і міждисциплінарних освітніх програм із урахуванням потреб та досвіду «стейкхолдерів»;

– публікація збірників зі спільними проєктами слухачів КПК;

– зміцнення інституційної спроможності ЗВО (зокрема – тимчасово переміщених університетів в контексті надання якісних освітніх послуг).

Доцільно, щоб результати певного проєкту були сталими та передбачалося подальше безстрокове функціонування онлайн- (платформа, дайджест, блог) та офлайн- (освітня студія-альтанка) продуктів проєкту з метою подальшої розбудови освітнього процесу.

Фаховий супровід освітян та державних службовців щодо векторів, зазначених вище, – на шляху ефективної реалізації. На часі – сприяння соціальному та професійному самовизначенню особистості в умовах стрімкого розвитку ІТ-технологій.

Висновки з дослідження та перспективи подальшої розробки цього тематичного напрямку. У сучасному світі важливим є переформатування організації системи підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців згідно з вимогами часу. Цей процес має бути зорієнтований на розкриття уявлень щодо оновлення свого професійного рівня на компетентнісних засадах через реалізацію наскрізних змістових ліній та здійснення партнерської взаємодії. У цьому контексті дистанційне навчання є одним із ефективних шляхів реалізації закумуляованого спектру завдань.

На часі – формування ціннісних ставлень та свідомого розуміння нових напрямів у межах підвищення кваліфікації, що сприятимуть формуванню цілісного світогляду та долучення українських спеціалістів до найбільш успішних практик із досвіду європейських держав. Доцільно брати участь у міжнародній проєктній діяльності, що покликана розширити спектр поглядів вітчизняних освітян / державних службовців та призвичаїти їх до співпраці з колегами, які продукують свою діяльність поза межами України.

Суцільна діджиталізація передбачає оволодіння новими форматами в контексті надання освітніх послуг із репрезентацію сучасних методів, прийомів та технологій навчання в межах онлайн- та офлайн-просторів. Важливо не забувати про інноваційні підходи щодо підвищення кваліфікації. Має бути прагнення подолати світоглядні стереотипи та уникнути проблем у визначенні провідних тенденцій, складових освітнього процесу, та їх адаптації згідно зі специфікою предмету, який викладає вчитель (ка) / векторами роботи державних службовців. Доцільно надавати перевагу не традиційним, а сучасним підходам на шляху до зростання рівня самоосвіти, що передбачають використання різних за форматом джерел та «гнучкість» («м'якість») навичок для успішної реалізації професійної та загальнолюдської траєкторій особистісного розвитку.

Підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців має базуватися на таких орієнтирах: упровадження тренінгових, дебатних та проєктних технологій роботи з сучасним інформаційним контентом; системна організація та проведення тематичних постійно діючих семінарів, вебінарів тощо; розвиток елементів «медіаграмотної свідомості»; застосування ІТ-технологій, онлайн-сервісів; упровадження технологій та прийомів візуалізації геопросторових, хронологічних та соціально-економічних зв'язків під час здобуття нових знань; реалізація педагогіки партнерства тощо.

Діяльність щодо розширення напрямів, зазначених вище, залежить від особистості фахівця, який надає послуги з підвищення кваліфікації, та вчителів-предметників / державних службовців з їх ціннісно-освітніми та світоглядними орієнтирами.

Дослідження цієї теми є не тільки актуальним, але й перспективним. Важливими для вивчення є наступне:

– особливості системи підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців у США та країнах Західної Європи;

– використання візуально-схематичних методів, прийомів та технологій навчання під час реалізації підвищення кваліфікації освітян та державних службовців, зважаючи на виклики сьогодення;

– сприяння інституцій, що надають послуги післядипломного навчання, у визначенні траєкторій особистісного розвитку сучасного фахівця (фахівчині);

– модераційна та фасилітаційна робота щодо використання різних форм / методів організації та проведення КПК / міжкурсних заходів завдяки більш активному впровадженню елементів дистанційного навчання, науково-дослідницької та проєктної діяльності;

– зіставлення вимог держави, потреб суспільства та особливостей сучасної системи післядипломної освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання матеріалів розвідки під час більш детального вивчення проблематики щодо підготовки та організації процесу підвищення кваліфікації вчителів-предметників та державних службовців через призму роботи в онлайн- та офлайн-просторах та використання ефективних методів, прийомів та технологій навчання; сучасних форм організації роботи тощо.

Контент статті може бути використаний під час виступів на конференціях та семінарах із переважанням розгляду питань у контексті сучасних викликів, що постали в освітньому просторі України.

Список використаних джерел

- Алексеева, Е., Пузиревич, К. (2020). Акмеологічний аспект фахової підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів. В кн. *Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи*: колективна монографія (с. 176-184). Київ: Міленіум.
- Андрощук, І. П. (2016). Самоосвіта педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів. В кн. *Методичні засади підвищення кваліфікації педагогічних працівників системи професійної освіти*: зб. матеріалів Всеукр. Інтернет-конф. (с. 301-306). Хмельницький: НМЦ ПТО ПК; ФОП Мельник А. А.
- Беляк, О. (2013). Особливості розвитку медіаосвіти в Україні. *Гірська школа Українських Карпат*, 8-9, 31-33.
- Бодик, О. П. (2017). Особливості формування і розвитку ІКТ-компетентності вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін у системі післядипломної освіти. В кн. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарного знання у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти*: зб. наук. пр. (с. 97-99). Монреаль: СРМ «ASF».
- Бурковська, Г. А., Киенко-Романюк, Л. А. (2021). Інфомедійна грамотність викладача як умова критичного мислення та медіаекологічної компетентності учасників освітнього процесу. В кн. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти*: зб. статей (с. 36-45). Київ: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси.
- Вікторова, Л. (2020). Неформальне навчання дорослих та особливості андрагогічної підготовки. В кн. *Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи*: колективна монографія (с. 163-176). Київ: Міленіум.
- Волярська, О. С., Пастушок О. С. (2017). Розвиток освіти дорослих в Україні: принципи і напрями. В кн. *Професійний розвиток фахівців у системі освіти дорослих: історія, теорія, технології*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (с. 36-37). Київ.
- Довгодько, Т., Корчук, О. (2020). Діджиталізація як соціокультурний феномен: філософсько-освітній аспект. *Молодь і ринок*, 6-7, 104-110.
- Свтушенко, Н. (2019). Порівняльний аналіз систем підвищення кваліфікації вчителів природничо-математичних предметів у післядипломній освіті України і Республіки Польща. *Освітологія*, 8, 50-56.
- Єрмолаєва, Г. А., Ласна, Н. Г. (2018). Підвищення кваліфікації державних службовців в умовах євроінтеграції України. *Молодий вчений*, 11 (2), 983-986.
- Жерновникова, О. (2018). Діджиталізація в освіті. В кн. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (с. 88-90). Харків.
- Іванов, В., Волошенюк, О. (Ред.). (2016). *Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства*: посібник для вчителя. Київ: ЦВП, АУП.
- Іванов, В., Волошенюк, О., Кульчинська, Л. (2011). *Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд*. Київ: АУП ЦВП.
- Карташова, Л., Гуржій, А., Пліщ, І. (2020). Формування цифрових компетентностей – основа діджиталізації освіти України. В кн. *Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи*: колективна монографія (с. 21-30). Київ: Міленіум.

- Клясен, Н. (2014). Післядипломна педагогічна освіта: зарубіжний досвід та сучасна практика. *Нова педагогічна думка*, 2, 187-190.
- Коропатник, М. (2016). Медіаосвіта в Україні: історія і сьогодення. *Сіверянський літопис*, 3, 159-174.
- Мирошниченко, О. А. (2020). Організаційно-педагогічні умови формування в майбутніх педагогів закладів вищої освіти цифрової компетентності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2, 68, 72-76.
- Остапйовська, І. (2016). Вплив інформатизації суспільства на освіту. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 1, 291-294.
- Павлик, Н. (2020). Концептуальні засади реалізації науково-методичного інструментарію неформальної освіти у професійній підготовці. В кн. *Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи: колективна монографія* (с. 149-163). Київ: Міленіум.
- Поплавська, Н. М., Дашенко Н. Л., Мединська О. Я. (2021). Ключові освітні компетентності і компетентності інфомедійної грамотності. В кн. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: зб. статей* (с. 83-108). Київ: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси.
- Приходькіна, Н. О. (2019). Професійна підготовка педагогів до медіаосвіти учнів у Сполучених Штатах Америки: погляд американських учених. *Інноваційна педагогіка*, 3, 19, 51-57.
- Прокопенко, А. (2021). Сучасні проблеми едукатії майбутніх учителів в умовах діджиталізації освіти в теорії та практиці педагогічної науки. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Педагогічні науки*, 3, 68-73.
- Сагач, О. (2020). Критеріальні показники професійного зростання вчителя у системі неперервної педагогічної освіти. В кн. *Освіта майбутнього: концепції, методи, підходи: колективна монографія* (с. 184-193). Київ: Міленіум.
- Сердюк, О. І., Горбатюк, Л. М., Божко, Б. В. (2019). Впровадження інноваційних форм навчання в систему підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування Полтавської області. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 10. Взято з http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2019/44.pdf.
- Устименко, Т. А., Водолазська, Т. В. (2021). Інфомедійна грамотність у проектуванні візуального контенту освітнього середовища. В кн. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: зб. статей* (с. 46-54). Київ: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси.
- Хрущ, О. (2018). Професійне навчання державних службовців: стан і перспективи розвитку. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*, 4, 74-84. Взято з <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/4-2018/hrusch.pdf>.
- Чайка, В. М., Шишак, А. М. (2021). Діджиталізація початкової освіти: проблеми і перспективи. *Педагогічний альманах: зб. наук. праць* (Вип. 50, с. 38-47). Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».
- Чуркіна, В. Г., Федоренко, В. П. (2021). Впровадження educational technology (EdTech) в управлінні неперервною освітньою діяльністю студентів/ учнів та педагогів. В кн. *Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти: зб. статей* (с. 366-370). Київ: Академія української преси, IREX, Центр Вільної преси.

References

- Aleksieieva, E., & Puzirevych, K. (2020). Akmeolohichniy aspekt fakhovoi pidhotovky ta perepidhotovky pedahohichnykh kadriv [Acmeological aspect of professional training and retraining of teachers]. In *Osvita maibutnoho: kontseptsii, metody, pidkhody [Education of the future: concepts, methods, approaches]: kolektyvna monohrafiia* (pp. 176-184). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
- Androshchuk, I. P. (2016). Samoosvita pedahohichnykh pratsivnykiv pozashkilnykh navchalnykh zakladiv [Pedagogical workers' self-education of out-of-school educational institutions]. In *Metodychni zasady pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv systemy profesiinoi osvity [Methodical bases of pedagogical workers' advanced training of professional education system]: zb. materialiv Vseukrainskoi Internet-konferentsii* (pp. 301-306). Khmelnitskyi: NMTs PTO PK; FOP Melnyk A. A. [in Ukrainian].

- Bieliak, O. (2013). Osoblyvosti rozvytku mediaosvity v Ukraini [Development features of media education in Ukraine]. *Hirska shkola Ukrainskykh Karpat [Mountain school of the Ukrainian Carpathians]*, 8-9, 31-33 [in Ukrainian].
- Bodyk, O. P. (2017). Osoblyvosti formuvannia i rozvytku IKT-kompetentnosti vchyteliv suspilno-humanitarnykh dystsyplin u systemi pisladyplomnoi osvity [Features of formation and development of ICT competence of teachers of social sciences and humanities in the system of postgraduate education]. In *Aktualni pytannia, problemy ta perspektyvy rozvytku humanitarnoho znannia u suchasnomu informatsiinomu prostori: natsionalnyi ta internatsionalnyi aspekty [Topical issues, problems and prospects for the development of humanitarian knowledge in the modern information space: national and international aspects]*: zbirnyk naukovykh prats (pp. 97-99). Monreal: SPM «ASF» [in Ukrainian].
- Burkovska, H. A., & Kyienko-Romaniuk, L. A. (2021). Infomediina hramotnist vykladacha yak umova krytychnoho myslennia ta mediaekolohichnoi kompetentnosti uchasykiv osvitnoho protsesu [The teacher' information media literacy as a condition of critical thinking and participants' media-environmental competence in the educational process]. In *Infomediina hramotnist – nevidiemna skladova navchalnoho protsesu zakladu vyshchoi osvity [Information literacy is an integral part of the educational process of higher education]*: zb. statei (pp. 36-45). Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, IREX, Tsentri Vilnoi presy [in Ukrainian].
- Chaika, V. M., & Shyshak, A. M. (2021). Didzhytalizatsiia pochatkovoї osvity: problemy i perspektyvy [Digitalization of primary education: problems and prospects]. In *Pedahohichnyi almanakh [Pedagogical almanac]*: zbirnyk naukovykh prats (Is. 50, pp. 38-47). Kherson: KVNZ «Khersonska akademiia neperervnoi osvity» [in Ukrainian].
- Churkina, V. H., & Fedorenko, V. P. (2021). Vprovadzhennia educational technology (EdTech) v upravlinni neperervnoiu osvitnoiu diialnistiu studentiv / uchniv ta pedahohiv [Introduction of innovative forms of education in the system of advanced training of civil servants and officials of local self-government of Poltava region]. In *Infomediina hramotnist – nevidiemna skladova navchalnoho protsesu zakladu vyshchoi osvity [Information literacy is an integral part of the educational process of higher education]*: zb. statei (pp. 366-370). Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, IREX, Tsentri Vilnoi presy [in Ukrainian].
- Dovhodko, T., & Korchuk, O. (2020). Didzhytalizatsiia yak sotsiokulturnyi fenomen: filosofsko-osvitnii aspekt [Digitalization as a socio-cultural phenomenon: philosophical and educational aspect]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 6-7, 104-110 [in Ukrainian].
- Ivanov, V., & Volosheniuk, O. (Eds.). (2016). *Mediahramotnist ta krytychne myslennia na urokakh suspilstvoznavstva [Media literacy and critical thinking in social studies lessons: a guide for teachers]*: posibnyk dlia vchytelia. Kyiv: TsVP, AUP [in Ukrainian].
- Ivanov, V., Volosheniuk O., & Kulchynska L. (2011). *Mediaosvita ta mediahramotnist: korotkyi ohliad [Media education and media literacy: a brief overview]*. Kyiv: AUP TsVP [in Ukrainian].
- Kartashova, L., Hurzhii, A., & Plish, I. (2020). Formuvannia tsyfrovyykh kompetentnostei – osnova didzhytalizatsii osvity Ukrainy [Formation of digital competencies – the basis of digitalization of education in Ukraine]. In *Osvita maibutnoho: kontseptsii, metody, pidkhody [Education of the future: concepts, methods, approaches]*: kolektyvna monohrafiia (pp. 21-30). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
- Khrushch, O. (2018). Profesiine navchannia derzhavnykh sluzhbovtziv: stan i perspektyvy rozvytku [Civil servants' professional training status and prospects of development]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy [A Scientific Journal of the National Academy of the Ukrainian Prosecutor's Office]*, 4, 74-84. Retrieved from <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/4-2018/hrusch.pdf> [in Ukrainian].
- Kliasen, N. (2014). Pisladyplomna pedahohichna osvita: zarubizhnyi dosvid ta suchasna praktyka [Postgraduate pedagogical education: foreign experience and modern practice]. *Nova pedahohichna dumka [A new pedagogical thought]*, 2, 187-190 [in Ukrainian].
- Koropatnyk, M. (2016). Mediaosvita v Ukraini: istoriia i sohodennia [Media education in Ukraine: history and present]. *Siverianskyi litopys [Severyansky Chronicle]*, 3, 159-174 [in Ukrainian].
- Myroshnychenko, O. A. (2020). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia v maibutnikh pedahohiv zakladiv vyshchoi osvity tsyfrovoi kompetentnosti [Organizational and pedagogical conditions for the future teachers' formation of higher education institutions of digital competence]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh [Pedagogy of creative personality formation in higher and general educational schools]*, 2, 68, 72-76 [in Ukrainian].

- Ostapiovska, I. (2016). Vplyv informatyzatsii suspilstva na osvitu [The impact of society's informatization on education]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky [Scientific Bulletin of the Nikolaev National University named after V. O. Sukhomlinsky. Pedagogical sciences]*, 1, 291-294 [in Ukrainian].
- Pavlyk, N. (2020). Kontseptualni zasady realizatsii nauково-metodychnoho instrumentariiu neformalnoi osvity u profesiinii pidhotovtsi [Conceptual bases of scientific and methodical tools realization of non-formal education in professional training]. In *Osvita maibutnoho: kontseptsii, metody, pidkhody [Education of the future: concepts, methods, approaches]: kolektyvna monohrafiia* (pp. 149-163). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
- Poplavska, N. M., Dashchenko, N. L., & Medynska, O. Ya. (2021). Kliuchovi osvitni kompetentnosti i kompetentnosti infomediinoi hramotnosti [Key educational competencies and information literacy competencies]. In *Infomediina hramotnist – nevidiemna skladova navchalnoho protsesu zakladu vyshchoi osvity [Information literacy is an integral part of the educational process of higher education]: zb. statei* (pp. 83-108). Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, IREX, Tsentri Vilnoi presy [in Ukrainian].
- Prokopenko, A. (2021). Suchasni problemy edukatsii maibutnikh uchyteliv v umovakh didzhitalizatsii osvity v teorii ta praktysi pedahohichnoi nauky [Modern problems of future teachers' education in the conditions of digitalization of education in the theory and practice of pedagogical science]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Pedagogichni nauky [Bulletin of Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky. Pedagogical sciences]*, 3, 68-73 [in Ukrainian].
- Prykhodkina, N. O. (2019). Profesiina pidhotovka pedahohiv do mediaosvity uchniv u Spoluchenykh Shtatakh Ameryky: pohliad amerykanskyykh uchenykh [Teachers' professional training for students' media education in the United States: American scholars' view]. *Innovatsiina pedahohika [Innovative pedagogy]*, 3, 19, 51-57 [in Ukrainian].
- Sahach, O. (2020). Kryterialni pokaznyky profesiinoho zrostannia vchytelia u systemi neperervnoi pedahohichnoi osvity [Criteria indicators of a teacher's professional growth in the system of continuous pedagogical education]. In *Osvita maibutnoho: kontseptsii, metody, pidkhody [Education of the future: concepts, methods, approaches]: kolektyvna monohrafiia* (pp. 184-193). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
- Serdiuk, O. I., Horbatiuk, L. M., & Bozhko, B. V. (2019). Vprovadzhennia innovatsiinykh form navchannia v systemu pidvyshchennia kvalifikatsii derzhavnykh sluzhbovtiv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia Poltavskoi oblasti [Introduction of innovative forms of education in the system of advanced training of civil servants and officials of local self-government of Poltava region]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok [Public administration: improvement and development]*, 10. Retrieved from http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/10_2019/44.pdf [in Ukrainian].
- Ustymenko, T. A., & Vodolazska, T. V. (2021). Infomediina hramotnist u proiektuvanni vizualnoho kontentu osvitnoho seredovyscha [Information media literacy in the design of educational environment visual content]. In *Infomediina hramotnist – nevidiemna skladova navchalnoho protsesu zakladu vyshchoi osvity [Information literacy is an integral part of the educational process of higher education]: zb. statei* (pp. 46-54). Kyiv: Akademiia ukrainskoi presy, IREX, Tsentri Vilnoi presy [in Ukrainian].
- Viktorova, L. (2020). Neformalne navchannia doroslykh ta osoblyvosti andrahohichnoi pidhotovky [Non-formal adult learning and features of andragogical training]. In *Osvita maibutnoho: kontseptsii, metody, pidkhody [Education of the future: concepts, methods, approaches]: kolektyvna monohrafiia* (pp. 163-176). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
- Voliarska, O. S., & Pastushok, O. S. (2017). Rozvytok osvity doroslykh v Ukraini: pryntsypy i napriamy [Adult education development in Ukraine: principles and directions]. In *Profesiyni rozvytok fakhivtsiv u systemi osvity doroslykh: istoriia, teoriia, tekhnologii [Specialists' professional development in the adult education system: history, theory, technologies]: materialy II Vseukrainskoi nauk.-prakt. Internet-konf.* (pp. 36-37). Kyiv [in Ukrainian].
- Yermolaieva, H. A., & Lasna, N. H. (2018). Pidvyshchennia kvalifikatsii derzhavnykh sluzhbovtiv v umovakh yevrointehratsii Ukrainy [Civil servants' advanced training in the context of Ukraine's European integration]. *Molodyi vchenyi [A young scientist]*, 11 (2), 983-986 [in Ukrainian].
- Yevtushenko, N. (2019). Porivnialnyi analiz system pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv pryrodnycho-matematychnykh predmetiv u pislidyplomnii osvity Ukrainy i Respubliky Polshcha [Comparative analysis of in-service training systems for teachers of natural sciences and mathematics in postgraduate education in Ukraine and the Republic of Poland]. *Osvitohiia [Osvitology]*, 8, 50-56 [in Ukrainian].

Zhernovnykova, O. (2018). Didzhytalizatsiia v osviti [Digitalization in the education]. *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka [Psychological and pedagogical problems of higher and secondary education in the context of modern challenges: theory and practice]*: materialy III Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. (pp. 88-90). Kharkiv [in Ukrainian].

BODYK O.

Mariupol State University, Ukraine

SHEREDEKA G., SALAHUB L.

Horlivka Institute for Foreign Languages of the State Higher Educational Institution "Donbas State Pedagogical University", Ukraine

TOWARDS LEARNING IN THE DIGITAL SPACE: TEACHERS' IN-SERVICE AND CIVIL SERVANTS' TRAINING IN THE SYSTEM OF ADULTS EDUCATION

This article focuses on the implementation of digitalization and its features into the teachers' in-service and civil servants' training in the context of modern Ukrainian postgraduate pedagogical education. It is one of the actual themes and important necessities of the present situation.

The main objective of the study is to summarize and generalize the practical experience of Ukrainian scientists on the peculiarities of in-service training of subject teachers and civil servants and to find effective mechanisms for working with adults in the digital space.

To achieve the objective some problems have been solved such as: to analyze technical ability and accessibility to work in modern online and offline conditions during teachers' in-service training, to determine the steps of actions while introducing the online educational hub platform. It was stated that the process should be focused on participants' hard and soft-skills development.

While writing this article the following research methods have been used: 1) theoretical: system analysis, abstraction, generalization, comparison, systematization and classification of the received information and its interpretation; 2) empirical: method of survey and questionnaire, method of comparative analysis of the obtained results, expert evaluation.

The conclusions show that a modern educational environment should consist of two components: an online platform that will accelerate training services provision and an educational hub equipped with up-to-date facilities. It will also help us to promote the Institute's educational services not only online but offline using modern educational methodologies. In general, the project will promote more active cooperation between territorial communities' of Ukraine.

Keywords: *teachers' in-service and civil servants' training, digital space, digitalization, online platform, educational hub, hard and soft skills, distance learning*

Стаття надійшла до редакції 19.05.2022 р.